

ČAJ

Pro chvíle pohody

ZÁŘÍ 2005

Časopis Autorů Jičínska

V
á
c
l
a
v

T
e
s
l
í
k

PÁLAVO

Pálavo! Klidná tichá živá
a dýchající květinou
i na skalách. A plná vína!
Snad ty jsi pravou příčinou?

Že hyne neklid s krokem třetím.
Pálavo! Ochránkyně květin!
A svátých míst a božích muk.
Jako by v tobě hynul hluk.

Máš v sobě tolik pochopení,
a tolik, tolik vzpomínek.
Kolikáte již pokolení?

Chci ti navléknout prstýnek!
Chci – Jantarovou stezkou běžet
k tobě, a s tebou v trávě ležet.

č. 9

*Vážený čtenáři,
máme tady září a s ním i deváté číslo ČAJe.
Tentokrát do něj přispělo sedm autorů a
autorek, příspěvky nejsou tematicky
zaměřené. Jsem rád, že v ČAJi můžu
přivítat úspěšného autora z Děčína,
dnešního hosta, Petra Kersche a jeho čtyři
fejetony. Zaujme i povídka Milana Cilera,
vyprovokuje Bohumír Procházka. Poezii
zastupují dva autoři: Václav Teslík a Pavel
Herbrych. Abych byl zdvořilý, nesmím
zapomenout na ženy, tentokrát poprvé se na
stránkách ČAJe objevuje mladá autorka
Zuzana Matějovská a se svými postřehy ze
života zaujme Renáta Šťastná.
Devátý ČAJ není rozhodně o příspěvcích,
které zbyly. Naopak! Přeji hezké počtení,
než přijdou plískanice*

Váš Václav Franc

OBSAH ČÍSLA:

Milan CILER
– Pašijové hry (3)

Václav TESLÍK
– Poezie (8)

Petr KERSCH
– Po kamenité cestě (6)
– Maturita (7)
– O přezouvání (12)
– V knihkupectví (12)

Zuzana MATĚJOVSKÁ
– Povídka (10)

Bohumír PROCHÁZKA
– Náhradní (11)

Renáta ŠŤASTNÁ
– Pro ten okamžik (15)
– Zmetek? (16)

Pavel HERBRYCH
– Texty (14)

HOST ČAJE:

Petr Kersch (* 1934), narodil se v Praze, po absolvování Vysoké školy chemické v Praze pracoval v hutním a strojírenském průmyslu jako výzkumný pracovník a také působil jako učitel na průmyslových školách v Plzni a v Děčíně. Po roce 1898 se jeho texty začaly objevovat na stránkách novin a časopisů i v nejznámějším českém e-zinu Neviditelný pes. Jeho povídky získaly ocenění v literárních soutěžích pro amatéry (např. Literární Šumava 1998 – 1. cena, Literární Varnsdorf 2000 – 1. cena, Proseč Terézy Novákové 2003 – 1. cena). V knižní úpravě vydal autor své povídky ve dvou souborech: Zlaté časy (2002) a Zvěrokruh a jiné povídky (2003). V současné době žije v Děčíně.

ČAJ pro chvíle pohody

č. 9, září 2005, ročník IV

Vydáno 4. září 2005 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozev dřevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

PAŠIJOVÉ HRV

Milan Ciler

Stojím v portále kostela sv. Benedikta. Studený ruce mám pevně zaklesnutý v kapsách, obšitých ovčí vlnou. Poměrně to hřeje, ale co je to proti království, kde se nacházím. Co je to proti nedefinovatelnému stavu, proti říši, kde vládne sama ledová královna. Je mi prostě zima, ale netřesu se, jenom občas přešlápnu z jedné nohy na druhou, abych úplně nepřimrzl k dlažbě. Opírám se o starobylou kamennou zeď, na pár místech pokreslenou křídou. Kdysi dávno k ní někdo vzornej připevnil vysoký dřevěný kříž, proti červům napuštěný fenolem. Střecha kostela je hustě pokrytá holubím trusem, v oknech se třpytí zlatý sklíčka. Připadá mi to docela nádherný. Ale ještě se chci vrátit k tomu kříži. Je doopravdy hodně dlouhý a na jeho konci visí Kristus z alabastru. Dívá se z tý vejšky docela vzorně, vůbec se netváří nijak útrpně, asi si myslí, co to sem za cvoka, poflakovat se v tuhle dobu někde venku. Planeta Země pečlivě rotuje kolem své osy, je půl devátý večer, čekám na Šárku a mám děsivou chuť naučit se kouzlit.

Sem tam se někdo mihne kolem, většinou samí opozdilci. Škoda, že není větší teplo, čekalo by se mi o něco líp. Právě teďka kolem mne prošel muž se psem. Pes měl hluboký lidský oči. Je mi líto, že se ve psech nevyznám, ale tenhle byl větší a tvářil se spokojeně. Když jsem se podíval na to zvíře, vyděsila mě myšlenka, víra v převtělování duší. Je to asi divný, takhle uvažovat. Myslet na to, jak se zabít, abych se co nejdříve mohl převtělit. Stát se třeba skřivanem a pak si muset vrznout, i kdybych měl třeba zmrznout. Jenomže mně se nechce páchat sebevraždu za žádnou cenu. Chci poznat ten pocit, kdy se stáří vkrádá do těla. Kdy vypadnou první zuby a vlasy. Prostě si to toužím vyzkoušet, být starej a nemocnej, páchnoucí, vrásčitej děda. Chci dávat rozumy a rady, kontempletovat o životě, o starej zlatejch časech. O ženskéjch a o účesech, o tom, jakej jsem byl kanec.

Pozoruju dění okolo. Trošku se oteplilo. Zdá se, že embryo města se pomalu začíná probouzet k životu. Trochu kope, miláček! Šárka už tu měla dávno být. To je k zbláznění, tohle počasí. Když promluví, stoupá mi od úst pára, vypadá jako mlhovina a za chvíli se rozplývá v mracích.

No, konečně! Cvak ... Cvak ... Klap ... Klap ... Takhle umí brouzdat ulicí jenom jedna jediná. Kdo jinej než Šárka. Dal bych jí konvalinky, ale ještě nerozkvetly. Stojím v portále sv. Benedikta, rukama pročešávám tmou a myslím na hvězdy. Vidím ji, jak se vynořila z vedlejší uličky a čeká pod svítlnou. Nevidí mě, protože stojím rozechvělý ve stínu. Pomalu jdu k ní. Má na sobě dlouhý kávově hnědej svrchník, lodičky a jahodově nalíčené rty. Dotknu se jí, pohladím po vlasech a začnu ji líbat. Vždycky když se spolu líbáme, mám pocit, jako bych pil mléko, nápoj bohů. Vybavuje se mi přitom jedna zvláštní věta. Člověk prý dohlédne až tam, kam dozrájí svou vlastní láskou.

Jdeme příkrou ulicí, po stranách se rýsují siluety obchodů, dveře a okenní římsy. Držíme se za malíčky a mlčíme. I mlčení je někdy krásný. U velkého plastického sloupu se zastavíme. Začnu mluvit o minulosti. Hrabu do života Jagelloncům, kecám historicky. Šárka mě přeruší a začne ukazovat na plakáty, kterejma je polepenej celej sloup. Počínaje programem kina až do alelujá, pokračujíc konkursem pro ex fashion agenture a kančími hody na Vidláku konče. Jestli to zní hloupě, tak mi promiňte.

Opodál zeleně svítí reklama SECOND HAND, dovoz zboží až z ostrova Tristan da Cunha. Celosvětová veteš za pár babek. Protože sem chudej, musím se sem jít občas podívat. Teď ale mrkám a chvěju se jako osika. Šárka mi líbá krk. Její polibky jsou horký jako krev.

Už přes půl hodiny nám do tváří fouká vítr. Kromě smetí a lístků vane rozmoklé noty, hadry a kelímky od piva. Vůbec nevoní a strašlivě zebe. Jako smrt. Na rohu Achátové a Mořské stojí dvě cikánky. Přes rameno mají přehozené kabelky z vydří kůže. Snaží se vypadat nóbl. Ve vlasech mají kašmírové čelenky a jejich náušnice mají tvar srdce. Dívám se po nich. Sleduju jejich upíří rty, civím jim po nohách. Jedné se na nylonkách udělalo oko. Zdá se, že jí to nevadí. Obě kouří, pijou šampaňské, které stojí u lavičky, a mluví hrubým hlasem. Skoro bych řek, že jsou dřevorubci. Stojí tam a snaží se prodat své tělo. Prodávat svůj klín je slepá rozkoš, která je musí stát opravdovou láskou. Podle Freuda jsou prachy výkaly. Mají anální charakter. Taky jsem se jednou prodal teploušovi. Hnusný, že?

Je devět večer, planeta Země se konstantně otáčí kolem osy, Šárka zlobivě telefonuje. Na nebi plácá křídélky ďábel.

Neuteklo ani půl hodiny a my sedíme v baru. Je to docela velká místnost. Z jednoho rohu do druhého se táhne dlouhý barovej stůl se spoustou stoliček a o něco málo míň hosty. Koberec je špinavej a ubrusy propálený od cigaret. Servírka značně osiřelá, roznáší víno, pivo v lahvích a usmívá se. Prostě profesionálka.

Chvilí tancujem. Hudba hraje všechno. Jednou Novákův Náhrobní kámen, podruhé nějakej song od Nico. Chudák, už tolik let je mrtvá, a tak omamně uměla zpívat. Modlím se za tebe, hvězdičko undergroundová. Slyšíš?

Tancujem, klátím se a silně mě to nebaví. Cítím vypité pohledy, cizí oči, zkrvavělé touhou sáhnout si na mou holku. Vidím načančané ženy, kurvy, je mi na blítí. Potřebuju se napít něčeho silnýho a překonat tu pekelnou chvíli, způsobenou závislostí.

Můj otec, můj táta, chlastá taky. Začínal klasicky. Dvě piva po večeři u televize. Uteklo pár let, já dospěl v člověka, on ve zvíře. Ráno muž, večer troska. K snídani pivo, k obědu pivo, k večeři chlast. Prosil jsem ho na kolenu, ať přestane, ať skončí. Neodpovídá, nemá sílu odpovídat a nechce odpovídat. Nemilosrdnost našich vztahů, nemilování, nedotýkání, žárlivost. Poslední dobou si spolu nemáme co říct. On pije, já píšu básně. Osud někdy rozdává divný karty. Zavřel mě do klece a chtěl, abych patřil. Chtěl se mi dívat do duše jako do zrcadla. Cožpak jsem věc, abych patřil? Nebo hovno, co se nechá hluboce spláchnout? A tak siře pláču na záchodě, pláču rosu a nevím, jak mu říct, že hluboce miluju jeho oči. Ty oči, který jsem po něm zdědil. Kdo se chce do nich kouknout, v kolenu se musí zhoupnout.

Rád poslouchám keltskou harfu Alana Stivella, nenudí mě. Je optimistická a hladivá jako matčina náruč. Nezvrací se po ní jako po chlastu. Chci otci podat ruku, pomoci mu, ale nevím, jestli to zvládnu, jestli nejsem ještě větší slaboch nežli on. Možná mu fakt může pomoci už jen smrt, a tý se pro změnu děším zase já. Ne, teď to začínám pomalu vnímat. Chápu! Chce to odvalu, odvalu říkat pravdu, i kdyby byla krutá, právě jako lidskej skon. Chce to říkat pravdu. Hlavně svým nejbližším. Sáhnout si do nich rukama jako do prasečích střev pro škrkavku a milovat je přítom. Milovat lásku nejvyšší. Hosanna!

Je tři čtvrtě na dvanáct. Modrá planeta pečlivě odmotává hodiny. Atmosféra říše vypouští ozon. Díra nad Antarktidou se nekompromisně zvětšuje.

Atlantida neexistuje. Dlaní píšu Rýmy Šárce po tváři. Sedí a tváří se zamyšleně.

O týden později

Zdál se mi sen. Bylo v něm všechno úplně převrácené, všechno naopak jako v těch petřínských zrcadlech, kde hubenej je tlustoch, silák slaboch a blbec chytřej. Oční klapky jsem nemohl zvednout, jako by mi na nich ležely cihly. Ve vlasech jsem měl připoutanou zlatou korunu císaře Universa. Zdál se mi neobyčejně emotivní sen. Ve snáři o něm nebylo napsáno lautr nic. Chodil jsem od domu k domu a příšerně tajně pozoroval snídaň nočních lidí. Představoval jsem si, že většina rodin po večeři hovoří o svých starostech, o penězích, o tajemstvích a familiérních madrigalech. V krbech měl stoupat zářící oheň a dým měl utíkat komínek k nebesům. Syn nebo dcera měli přikládat dřevo, vyschlé jako luční studánka.

Chodil jsem v hodině, kdy smrt se stává dobrovolnou dárkyní krve a v zákoutích tunelů polehávají zdivočelí psi. Psi, jejichž srst má nahořklou chuť zkyšaného mléka. Vlastně to v tom snu byli opravdu dingové. Chodil sem kolem nich a mlátil jim do hlavy zhublou holí, přesně podle pranostiky – Kdo chce psa bít, vždycky si hůl najde! Žádný z nich, a to bylo divný převelice, žádný se nehnul ani neštěknul. Všichni byli zkamenělí. Ve vzduchu trpce voněly ibišky.

Z dubů zhublých po dietě eposinem, jsem lžící strhával mateřskou kůru a plašil hybridy motýlů. Sekyrou, jak dech opilce ostrou, stínal jim křídla. Všechno to bylo zamotaný a zároveň školomety prostý. Složitost nebylo v čem hledat, zdály se mi předtuchy.

Lákán chlastem, víc než krysa na med, křísil jsem ze spánku sousedy skřekem vlastní ubrečené duše a močil jí na rohožky. Cítil jsem, že nutně potřebuju, že hystericky nutně potřebuju svit luny a opustit přátele. Všechny odehnat, zůstat sám, mrtvej organicky. Duchaplný a moudrý, lakonicky se tvářící hrabě bez límce, hrabě Sex, mě v tom snění připravil o domov o lásku, vyrvanej šutr z šamotový kachle mi položil na prsa, aby mě navždy tížila, byla mým trestem i svobodou zároveň.

V potrhané vlněné tunice jsem chodil na mše svaté. Ani jednu nevynechal. Díval sem se, jak farář v sakristii baští z ubrousku koňskej salám a zapíjí to šípkovým vínem. Pak si krknul a šel kázat Písmo. Uměl jsem chodit pod vodou, rušil při klasice, žalmy krákorál a potom hustě pomazával kladkostroj noci. V jednu ráno jsem v tom snu zkopal labuť, zlomil jí zobák, vytrhal peří a upek si ji v popelu z jehličí. Ne a ne, nešlo mi probudit se!

Každý den mi v té nenadálé předtuše hrůzy odploovala přímo před nosem pohanská klášterní loď do přítmi Libanonu. Vezla dohořívající cedry, mršiny taxikářů a holky do harémů. Námořníci, většinou ošlehaní mořští vlci, měli kurděje a vředy na kůži. Byli zubožení a jejich kapitán se jmenoval, tuším, Flint. Loď vozila kameny a kameny na stavbu katedrál. Stánku mých provinění.

Na kříži místo mě visel Ježíš a já v tom snu, v tom neutuchajícím přílivu představ, byl smrtidort. Zní to dost šíleně, skoro schizofrenicky, ale bylo to fakt moje hebký chlupatý tělíčko.

Svalstvo, mozek, ústa, to všechno zpívalo v dešti svou kanonickou sonátu, písničku veselou, chorál o rakovině, o zuření, o tom, jaká jsem svině, o amputaci prsu, o chrchlí z plic. A pak detonační hudba. Melodie, při které jsem vešel sám do sebe jako do hradu, sbíral safíry, nadával zbrojnošům z nemocnic a vojenskou přezkou mlátil po ksichtech anděly, až začli, sviňáci, plakat. Plakali tabákové perly.

Zjišťoval jsem, že hodiny jsou plující řeky, z roků časem léta, kroniky trouchniví v regálech jako sračky v žumpě. Zjišťoval sem, jak je prima nebejt člověkem. Psa každé pohladí, na trávu každé ulehne, do nebe každé pohlídne. Jen na člověka se každé vysere. Malovat lihem po uhlí je umění, ne krví na stěny. Na okamžik jsem měl vizi, prozření, očima Sybily viděl, že berušky sedmitečné budou lidmi z nudy vražděny. Pojal mě děs z toho snění. Příznám se.

Na ulici jsem potkal přítelkyni. Řekla mi, že se jí dělá blbě z vlastních vrásek, sněžil do toho prach a v tom prachu vrzaly káry mých bývalých lásek.

Jednoho večera mého snu zvracel jsem v Národním svěcenou vodu. Můj hlas zněl jako hlásek sfingy po obrně. Z nosních dírek mi vytékal hlen.

Ach, jakou jsem měl radost, že se mě dotknul paprsek světla, že byl jsem na člověka povýšen. Už tedy nikdy žádná zrůda. Najednou rány do čela.

„Vstávej, vstávej,“ křičela matka a byl to konec snění.

Vzbudil jsem se, ještě obalený pruhovaným pyžamem jsem prošel chodbou k záchodové míse, kde i vajgl utopí se. V koupelně jsem se omyl a vyčistil své zuby. Z kazet'áku jsem si pouštěl Siouxi the Banshees.

Odpoledne jsme společně s Šárkou jezdili na koních. Vlasy měla sametové a hebké na dotek. Byli jsme zafláknutý bahnem a ve stáji dávali koníkům cukr. Vatu nežerou.

Večer jsem byl u ní doma. Otevřeli jsme si láhev červeného vína. Stejně jsme ji pak rozlili po koberci a vysoušeli to mořskou solí. Na stejném místě jsme se pak milovali a bylo to zuřivé a krásné, jako když se rackové vrhnou na rohlík. Milovali jsme se a má láska přestávala mít hranice. Nakonec jsem jí usnul v náruči společně s její dcerou. Nevadilo mi, že je rozvedená a že má malý dítě. Kašlal jsem na ty řeči. Seš tutovej blázen, začít si něco s rozvedenou holkou, co má parchanta.

Tu noc u ní se mi zdál další kousek snu na motivy mého života.

Rodil jsem silná slova, vycházela ze mě klínem. Měl jsem tělo ženy a nevěděl, co si s ním počít. Bylo tak cizí. Prznil jsem tím tělem fangle v kostelech, oheň z džbánů upíjel, hlínu jed, na skřipci bděl a lekal se. Strašlivě lekal jemnosti ticha. Lopatek mlýnů. Cestičky do Jericha, duševních stínů.

Gloria, gloria, znělo mi na rtech, bůh (a nebyl to žádný primitiv) sestupoval blouznivě po schodech. Za pravou víru, za oddanost, jako náplast nabízel mi cit. Opravdovej lidskej cit. Ale já kvůli víře nechtěl ztratit svobodu a na důkaz své zášťe řval jsem mu do tváře: „Nejsou už bohové, jestli něco jseš, tak možná křesťanskéj zkurvysyn, tyran a vesmírnej parazit!“

Probudil jsem se zpocenej a vlhkej jako po promoci. Po bradě mi tekly slzy, možná to byly sliny. Nevím. Šárka spala vedle uzavřená do bubliny a měla měkká ňadra. Nejsladší byla šlehačka bradavek. Cítil jsem se nejistě, za chvíli začalo brečet dítě a já se začal v duchu bít sebe sama. Věděl jsem, že si lžu, že lžu svému srdci. Že už ji dávno opouštím, a přitom jí pořád tvrdím, jak silně ji mám rád. Báł jsem se jí jako svého otce, když mě tloukl řemenem a mlčel přitom. Řekl jsem jí: „Sorry, beru si kalhoty a padám ven.“

„Jsou tři ráno,“ namítla. To je mi fuk, odpovědělo něco ze mě, vstal jsem, oblík se a odešel. Hodiny na radnici třikrát odbily. Ponocný nic nezakřičel, umřel před padesáti lety.

Pod botama mi skřípala škvára, minul jsem haldu říčního písku, dvě auta, strom. Kolem proletěla sova. Dost mě to vyvedlo z míry. Došel jsem pěšky k sobě do podnájmu a na zeď si fixem napsal: Boha je třeba poslouchat, ne lidi!

O týden později

Libali jsme se na hřbitově u parkoviště. Pozůstalí nosili k hrobkám konve s vodou. My odporově krásně vylučovali sliny a kousali se do jazyka. Účast zesnulých nám nevadila. A zrovna přišla na přetřes má děsivá chvíle. Ptal jsem se sám sebe, co na mně ta holka vidí, co jí ke mně táhne. A fňukal si dál do života, na housle trapně zkoušel hrát, tlačila mě bota a nic mi nebylo akorát. Řekl jsem: „Krásně voní obloha.“ Kývla a rozplynula se. Už mi nebyla láskou, ale trestem. Přesně jako v tom prokletém snu!

Pak nastoupily svou strastiplnou cestu Vánoce. Ve výlohách visely dárkový koše, koule a řetězy. Prachy rotovaly vzduchem a všude se zcela nedietně žralo. Cukroví, melouny, ryby, saláty atd.

My dva jsme si dary dali o den dřív, než bývá zvykem. Nevěděli jsme, jestli se na Štědrý den uvidíme. Čtyřicetátého jsem ji tajně navštívil. Všude se svítilo a já neměl odvahu zazvonit. Utek jsem před ní, ale neutek před sebou.

O dva dny později se mi dala na zemi v obývacím pokoji. Z gramofonu šeptala Kate Bush a všude bylo zhasnuto. Zhasnuto proto, protože se styděla za jizvy, co má po dítěti, za uvadající ňadra, za co ještě nevím.

Řek jsem jí: „Dáváš mi víc, než je všechno zlato světa.“ Byla to moje nešťastná vzpomínka na knížku o francouzskéjch prostitutkách.

Utekly dva dlouhý měsíce

Osmkrát jsem o té doby navštívil svou babi v nemocnici. Dostala infarkt myokardu a předělili jí pokoj 202. O dva dny později ve vedlejším pokoji zemřela žena. Zestárlá žena.

Babi si mezitím četla o bonsajích, listovala v novinách, schraňovala zbytky od oběda pro psa a zcela zjevně se nudila. Jak ji znám, nejraději by štípala venku dříví nebo vařila svíčkovou z králíka. Doktorovi řekla, že ho miluje, ať jí pustí domů, že si s ním dá rande. Vůbec jsem si nedokázal představit, a ani si to nedokážu představit, že by někdy umřela. Má babi, která mi tolikrát zachránila život.

Taky jsem jednou píchnul kolo a jednou se upřímně rozesmál. Bylo to v hospodě nad slepičí polívkou. Přikusoval jsem rohlík a někdo řek blbost o štěpení atomu.

První ráno po dvou měsících

Vzpomněl jsem si na babi a přál si, aby žila, až příští rok rozkvetou třešně. Zjistil jsem, že jsem svobodný, a hleděl na to zjištění jako odsouzenec k smrti. Odpoledne jsem strávil s Šárkou. Začínám se jí bát čím dál víc. Chodí po provazech života, a dole není síť. Mám o ni strach, a zároveň si přeju, aby brzy zemřela. Co jsem za člověka, nevím. Koupil jsem si noviny. Psali v nich o Kennedym. Nekrology čtu rád, sportovní rubriky taky. V podchodu jsem potkal nějaké Angličany. Vypytaali se mě na cestu k zámku. Ukázal jsem jim tu nejkratší. V bistro mi za bůra prodali hranolky s kečupem. Dorazil jsem se borůvkovou zmrzlinou. Celý den myslím jen na to, jak ji dohnat do postele. Nakonec to logicky skončilo úplně jinak. Opil jsem se jako kůň.

Když jsem k ní večer přišel, řekla mi, že spolu čekáme dítě a že ho se mnou mít nechce! Štítla se mých polibků, zmateně dýchala. Nohy tiskla k sobě a vůbec neslzela. Nikdy nezapomenu, co měla na sobě. Ty zvláštní strakatý kalhoty a rolák až ke krku.

Tři dny jsem byl otcem dosud nenarozeného dítěte, které mělo v sobotu zemřít. Zrovna v sobotu, kterou Židé světí jako svátek, kdy nedělají nic, pouze se snaží dotknout svého Boha. Štval jsem se a nevěděl kudy kam, vynutila si slib, že nikomu nic neprozradím. Už jsem ji zase miloval.

Poslední večer před vraždou jsem za ní přijel autem a přes okna křičel: „Chci, slyšíš, lásko, chci, aby moje dítě žilo!“

Vevnitř se temně rozsvítilo a ona řekla: nekřič, vzbudils mi mé dítě. V tu chvíli jsem mávnul rukou, chytnul se za srdce a myslel na štěstí, které prý přinášejí podkovy, na hradní kvítí, co si z něj svařím čaj, na jehly pampelišek, na blues samohlásek, který mi zpívala do ucha, když pode mnou sladce sténala, a na semena fíků jsem myslel.

Zestárnul jsem tu noc, kdy můry polykají z nudy polodrahokamy.

Druhý den mi interrupční britvou zavraždili dítě, a dívku, která byla jeho matkou, jsem ve snu pohodil kolibříkům. Jako žrádlo!

Stejný den jsem se v bytě potkal s milencem mé matky. Vedl řeči o lidstvu, zpíval svou životní píseň. Trochu falešně. Pustil jsem si Berlioze, vílu dusil kaštanem, plival smutek po obloze a tvářil se našťavaně.

Mocnil jsem, na sentiment sral, prachy vzýval, d'ábla poslouchal. Plný závisti jako dětský domov dětí, před sebou jsem unikal, na bubny ramploval, růže kupoval a zároveň ztrácel svou imunitu. Odpovědi klad, otázek se bál, ztratil klíč od bytu a zběsile se tomu smál. Bůžek Ka mě nechápal!

Věděl jsem, že ve vteřině nejhlubší noci, ve vteřině jara, že pojedje Mléčnou dráhou papírovej vůz plnej dnešních zahozenejch básní, věděl jsem, že poveze potraty do spaloven, jako jsou mrtví odváženi do pekla kremační pece. V televizi běžel seriál...

Od té chvíle jsem nebyl doma, ani u jejích dveří. Pod listy javorů, pod smaltem lavorů, v replikách vaječných skořápek, pod vikýřem plynárny jsem se probouzel. Fuj, to sem se měl!

Udělat ze mě šaška, to se vám povedlo, lidi. Šaška, kterej je krmenej zvrtdlým chlebem, hovězím a margarínem. Každý den pak musí na jeviště života souložit s vlastním stínem. (Autor nechť mi laskavě promine krádež.)

Co dál? Co s tím? Kam jít?

Říkat si o facky, facky dávat. Pravdu do hajzlu splachovat, v hospodě si zanádat, brzy ráno do fabriky vstávat a tam tvořit ze záchodu vrak ptačího chrámu. Jo, možná jsem děsněj cvok, ale tomuhle se chlámu.

Nejlíp, draží, nejlíp je oddat se tantře lhostejnosti. Pak stačí jen překonat strach, strach z vlastní prašivosti. A tak, když jsem dospěl až sem, řek jsem si, že zkusím žít líp, než jsem vlastně chtěl.

Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvěť se jméno..., snad to i dělám, jestli jsem nezemřel.

Stojím v portále kostela sv. Benedikta a čekám. Je půl devátý večer. Všude kolem vládne královna zima. Planeta Země se otáčí pravidelně kolem své osy. Je půvabná, Galileo měl pravdu...

PO KAMENITÉ CESTĚ

Petr Kersch

V blízkém okolí Děčína jsou kopce, skály a lesy, protkané pěšinami, po kterých můžete chodit hodiny. V členitém terénu stoupají cesty často v serpentínách a na mnoha místech vedou po vrstevnici prudkého svahu, takže z horního úseku snadno můžete pozorovat postavičky chodců, plahočící se mezi starými buky tam dole, padesát metrů pod vámi. Zezdola je pohled méně vděčný – takový krpál! Udýchán postupuji krok za krokem a pozorně hledím, kam šlapu. Po letních lijácích je stezka vymletá na kost. Obnažené kořeny jak pohozená lana, v zatačce zase závěj naplaveného písku, valouny, ulámané suché větve, silné jako mužské předloktí, leží napříč cesty. A zase: ostré šutry, balvan z pískovce, přivalený vodním proudem.

Stoupám po pěšině. Dávám pozor, abych nezakopl nebo se nesmekl po kluzkém loňském listí. O výron v kotníku – teď, v nastávajícím indiánském létě, kdy je tady nejkrásněji – zrovna nestojím. Slyším nějaké dětské

hlasy. Vysoko nahoře nade mnou u zábradlí stojí čtveřice kluků, ne, tři kluci a děvče. Mládence odhaduji z té dálky tak asi na páťáky, slečna je o hlavu větší a velí. Pokřikují na mě, něco hledají na zemi, hrozivě gestikulují. Narazil jsem na hlídku střežící území Komančů?

Myslím, že hledají kameny a budou je házet, napřed zkusmo a potom doopravdy; taky že ano, první kámen letí mezi kmeny po svahu dolů. Jakýsi předskokan, odráží se, hop a proletí nad mou hlavou velkým obloukem. A následuje druhý, třetí, menší i větší jako pěst, poskakují po srázu, přeletí pěšinu a pokračují ve svém skákavém letu až daleko dolů, k lavičkám a k pískovišti.

Dokud jsem stál, zřejmě necitili ve svém vysokém palebním postavení žádné ohrožení. Dva menší chalani hledali pro třetího, zdatnějšího vrhače, kamennou municí. Náčelnice obstarávala pozorování a nahlas přitom nadávala. Nadávky z dívčího hrdla, chrlené na moji osobu, mi připadaly zvlášť potupné. Vystoupil jsem po stezce o několik kroků vzhůru – kameny nekameny – a hle! Komančové se zarazili... Ano, ještě jeden pořádný šutrák – a dost, padáme...

Ne, neprónásledoval jsem ony bojovníky. Opět jsem se zastavil, opřel se o skalisko u cesty a ohlédl se. Napadlo mi, že tahle křivolaká, kamenitá cesta by mohla být obrazem života obyčejného člověka – chcete-li, třeba mého života. Taky začíná dole, na zeleném trávníku, pak stoupá v zátočinách výš, je samý kámen, výmol a bludný kořen. Pravda, v některých úsecích vypadá schůdnější, ale hned zase ty klacky pod nohama, valící se balvany... I ti Komančové se docela sem hodí.

Podíval jsem se nahoru. Cesta se zdála volná, tak jsem se rozhodl, že půjdu po ní dál, až na její konec.

© Petr Kersch, srpen 2004, Děčín

MATURITA

Petr Kersch

Studenti „dělají maturu“, zatím co učitelé „jsou u maturit“. V tom je ten rozdíl, vážení. Ovšemže – bez učitelů by se maturity daly taky zorganizovat. V dnešních dobách internetu, intranetu, vnitřních a vnějších pamětí, monitorů s úhlopříčkou sedmáct palců a bezdrátových myší by to nebyl tak velký problém. Maturanti by ovšem protestovali. Ústní maturitní zkoušky, skládané před komisí „naživo“, nelze vůbec porovnat s nějakými centrálními, dálkově řízenými umělohmotnými testy – připadá mi to, jako kdybyste porovnávali dýchání z úst do úst prováděné na živoucí osobě s cvičným dýcháním do úst figuriny, známé pod přezdívkou Gumová Mařka.

Představte si maturitu, kde zkoušejícím, přísedícím a předsedou v jedné osobě by byl studený počítačový systém, jakési monstrum à la pověstný „Deep Blue“, šachistický software, nasazený nedávno proti Kasparovovi. Nebyla by tam komise, která chvílku posečká, než maturanta opustí tréma. K potítku by nepřišel starostlivý třídní, aby jedním klíčovým slovem resetoval studentovu vnitřní paměť, to jest: mozek. Nikdo by neměl pro studenta povzbudivý úsměv, lehké pokývnutí na znamení souhlasu, žádné kantorské zdvižené obočí by včas nezastavilo chybné vejšmoly adepta dospělosti. Bledá obrazovka, klávesnice a na podložce mouse – napiš odpovědi a můžeš jít... Pošleme vám, pane studente, e-mail, jak to dopadlo, zda jste prospěl, kolik bodů a tak dále... Elektronický podpis!

Když se jedná o zkoušku studentovy zralosti pro dospělý život, ať je tedy tato zkouška součástí skutečného života, kde jsou zkoušející tazatelé i hodnotitelé lidmi.

Náš student se snažil, uspěl a teď se vynořil ze školní budovy a mává maturitním vysvědčením. Dali mu ho! Někam to lejtro ulož, mami, jdu ven... Listina projde několikanásobnou příbuzenskou kontrolou, nakonec se ocitne v deskách s ostatními staršími doklady. Vida, studentův rodný list dokonce, trochu zažloutlý za těch osmnáct, devatenáct let... a hele! Starý očkovací průkaz! To bylo tehdy křiku. Jak ten čas utíká...

Zatímco zaměstnavatelům a děkanátům a studijním oddělením se předkládají úředně ověřené kopie, originál vysvědčení po nějaké době připomíná Zlatou bullu sicilskou – taky ji nikdo nepotřebuje, nikdo pořádně neví, kde je uložena, ale je stále důležitá, velmi důležitá... Přijde okamžik, kdy někdejší maturant bude pozván na sjezd abiturientů po dvaceti letech. Kde je maturitní výzo? Jeho kopie se dávno rozprchly jako přílohy strukturovaných životopisů. Celá rodina pátrá ve skříních, šuplatech, v kufru na půdě... Nikde nic... Vypadá to, že originál dokladu o vykonané maturitě se definitivně ztratil.

Až jednou – možná při dalším stěhování – nebo při odjezdu do ciziny – nebo při velkém úklidu – listina se náhodou najde. Úsměvný suvenýr! Tak dobře ho matka tenkrát uklidila, že jsme mysleli... Škoda, že maminka už tady není, tak ráda by si s námi zavzpomínala. Na našeho latináře třeba – jak říkával: studenti, vy líná čeládka, pamatujte si, že „maturare“ neznamená jenom činit zralým, dospělým, ale také pospíšit si! A teď, milí studenti, přeložte: „Caesar maturat proficisci...“ Pepa, šašek třídy, se hlásí:

„Prosím, Caesar po maturitě se stal profíkem.“

© Petr Kersch, 24. května 2004, Děčín

POEZIE

Václav Teslík

IRINĚ

Už asi spíte, na ulici
honí se kočky, stín a stín.
Snem pluje měsíc s kouzelnicí,
chytají květ na včelí rým.

Pak loví v proudu bližních květů
vůni s nadějí biblickou.
Co on dal, chcete dáti světu,
v návnadě láskou magickou.

Ať hvězda, která právě padá,
na vaše přání odpoví.
Když třetí přání neokrádá,

v druhém je výkřik sborový:
„Mé první přání splň, to stačí,
upřímná touha nechytračí!“

JAK PŘEDAT RADOST

Jak předat radost opravdově?
Aby ji život přijal tak,
že nezbývá jen v útlém slově,
že má svou vůni, a též šmak.

Aby zazněla struna, která
prozradí tónem podstatu,
že byt' z přepychu nevyvěrá,
zaplatí vždy svou útratu!

Jak říci: „Hele, to se vstřebá,
láska jí propečený chleba.
Ten nevydá Honzova pec.

Tvrdit, že: „Ano.“ – to je kec.
Radost neříká: „Snad?“ či „Že by?“
Nabízí dopečené chleby.

LENCE

kovová modř hardrocku
protékala
mezi našimi rty

.....
v objetí jsi beránkem
jemnou vlnou ticha v pastvinách

.....
nevím
kde zůstal vyčítavý dopis
chtělas semlít mou vinu
na prach
abych se obrátil

ale zatím jsem nedonesl jedinou květinu
na hrob tvůj
a zbyl jenom vosk vyhořelých vzpomínek
na náhrobním kamenu mlčení

DNES

dnes nemám sílu obejmout ani odlesk
úpolínu na břehu tvé jarní vody
ani hodit kámen do tvé letní slzy
zčeřit hladinu
a počítat kruhy podzimu

je válka * na frontě jižní * kde rty rozpraskané
táží se naposledy
chlapče můj * proč jsi mne opustil
je válka * na frontě severní * kde rty zkřehlé mrazem
přijímají smrt z mé vůle
je válka * na frontě východní * kde ranní rosa
rozmáčí papírový sen
z tvého * posledního dopisu
je válka * na frontě západní * kde dohasíná naděje
pod černým křížem
v červánkové bolesti* vlčího máku

dnes nemáš sílu stvořit odpuštění dlátem
do dřeva výčitky
ani vypálit cejch do kůže anděla
který odvalil kámen
při vzkříšení lásky
dnes nemáš sílu sfouknout plamen
v hlíze ocúnu

jen mlčíš
a čekáš až v pozdním létě
budu ti nalévat z kalichu jeho květu
příznivý jed

ANDĚLA SRDCEM NEZABIJEŠ

čekals dlouho?

zatímco já bloudil špinavým přístavem rána
a pozoroval odjíždějící na daleké cesty za slávou
pod opilýma očima jitřenky
opíral své opilé oči o vábivou hřbitovní zed'
na níž se hrbil zapomenutý basový klíč
pohřebního marše

.....

čekalas dlouho?

roky odvíjely monotónně pásek ročních dob
dozrávala píseň květu v hlubinách úlu
zelenala se krajina pod tvými něžnými zády
zlátla v klasech kynula v chlebech
kterými sytíš dobré i zlé
když tichým hlasem vábíš uralského orla

a je-li tvá vůle nebezpečným pramenem slzy
ať tedy v letu vyrve můj jazyk
a upustí jej na tvou cestu
abych se vykoupil posledními slovy:

není možné zabít anděla
srdcem

POVÍDKA

Zuzana Matějovská

Byl zase jednou ten nádherný den, jaký se popisuje v knížkách. Slunce na obloze zářilo, blankytně modré nebe, lehounký vánek jemně čechrál vlasy. Říčka se líně valila svým korytem a hladila malé oblázky na dně průzračnou vodou. Stála a vdychovala ospalou vůni kvetoucího šefíku. Bylo sotva poledne a už voněl tak silně. Tuhle vůni vždycky milovala. Jako by jí omámila všechny smysly, něco jako opium. Nevěděla, jak je to s opiem doopravdy, ale vždy si to takhle nějak představovala.

Ráda si představovala spousty věcí. Stačilo si lehnout do trávy. Stébła ji jemně lechtala a v tom cítila jakousi rozkoš. Potom zavřela oči nebo jen tak mžourala do sluníčka a už jí hlavou proudila spousta myšlenek. Nejčastěji viděla milence. Na ty myslela moc ráda. Myšlenky jí přinášely uspokojení. Cítila se pak naplněná láskou. Milovala lidi, milovala příběhy, zpěv ptáků, bzukot včel... milovala spoustu věcí, ale hlavně milovala jeho. Milovala ho už dlouho, cítila, že ani jemu není lhostejná, ale nikdy se mu neodvážila nic říct. Dneska byl den jako stvořený pro lásku. Třeba se něco stane. Možná... Když myslela na tohle, na tváři jí pohrával úsměv. Otevřela oči a ještě několik minut ho viděla, jako by tu skutečně byl a díval se na ni. Jako by se jí lehce dotýkal, hladil ji, jako ta stébła trávy. Vždy mu pak polohlasně řekne: „Miluju tě.“ Pak se jeho obraz rozplyne.

Jenže dneska byl tenhle zvláštní den. Zůstal tam, stále se na ni díval. A řekl: „Tak to bych chtěl vidět toho prince.“ Trochu se lekla, ale pak se jen usmála. Jen v duchu řekla: Jsi to ty, miláčku. Slunce před malou chvílí zašlo za obzor. Ještě byla vidět červenozlatá záře, postupně přecházela do temně fialova, až se úplně ztratila. Nejspíš usnula. Také on jí to říkal. Díval se na ni. Říkal, že vypadala sladce. Sehnul se a utrl sedmikrásku. Měla narůžovělé konce okvětních lístků. Chvilí si s ní pohrával a potom jí ji podal. Podíval se na ni. Oči se mu leskly v záři lamp, které osvětlovaly ulici za dřevěným plotem. Kdesi s ozval cvrček.

Potom se to stalo. Všechno utichlo. Lampy zhasly. Čas se zastavil. Jeho měkká ústa a on bylo to jediné, co v tu chvíli byla schopna vnímat. V jeho objetí se cítila jako v sedmém nebi. Trvalo to celou sladkou věčností, ale přesto to byla jen malinká chvilka. Chvilka, na kterou snad nikdy nezapomene. Jejich první polibek. Nejkrásnější polibek, který doposud dostala. A kolik jich už bylo... Tak výjimečný byl jen proto, že byl první, který dostala z opravdové lásky. Tenkrát to ještě nevěděla. Nebyla si jistá ničím. Jen tím polibkem. Tolik jich už dostala i dala, ale nikdy to nebylo tak nádherné.

Ještě chvíli měla zavřené oči. Pošeptal jí do ouška „Mám tě moc rád“, a políbil ji do vlasů. Nemohla mu odpovědět. Plná oblouznění a rozechvělá láskou ho znovu políbila. Museli se rozloučit. Už bylo pozdě. Bohužel. Nejraději by s ním byla donekonečna. Ještě jednou mu pohlédla do zářivých modrých očí a řekla: „Scházíš mi už teď.“ Usmál se a znovu jí políbil. Byla už noc. Krásná. Za zády jí šuměla říčka a nad hlavou se jí třpytily hvězdy.

NÁHRADNÍ

Bohumír Procházka

A tak mám dítě náhradní. V neděli přijedem do Košumberku, naložejí nám Jakuba a jedem. Jakub má patnáct, modré oči a rozumí letadlům. Všechny peníze, a těch jako sirotek moc nemá, promění v časopisy a knihy o letadlech. Celý měsíc je čte a pak nám o nich vypráví. Na vozečku jezdíme parkem. Jakub je na vzduchu, Jakub má posluchače a my máme méně prázdnoty. Jak vypadá prázdnota, to ví jen ten, kdo má doma jen muže a televizi.

I když se do Košumberku těšíme oba, příliš často nejezdíme. Vlastně bych ani nedokázala sama sobě vysvětlit, proč se návštěvy zároveň bojím a i se na ni těším. Prostě Jakub nikdy nemůže být náš. Náš svět řídí úředníci a ti rozhodli.

Léčebna má úžasný park. Celý den se dají objevovat další a další cestičky. Jedem, povídáme, Jakub se potřebuje vymluvit. Já jsem se naučila poslouchat. Když jsme přijeli pod hrad, šel si muž na pivo. Už delší dobu tuším, že mi Jakub chce něco povědět. I dnes zmlknul, když se muž vzdálil. Netuším, co přijde.

„Tak povídej, můžeš.“

„Víš, teto ... já se stydím.“

„Ale jdi, vždyť se známe...“

Mlčíme.

Beru ho za ruku.

Spouští. Zbrkle, přerývaně, chvíli mlčí, pak se ho nedaří zastavit. Ani nechci. Je to „o holkách“. Věřu nemá tu moc příležitostí s nimi se bavit. A tak se jich bojí. Hlavně ale po nich touží.

„Vždyť ani nevím, jestli jsem normální.“

Na tohle umím jen fráze.

„Mě ještě nikdy holka...“

Začíná mne mrazit. Raduju se, že jsme daleko běžných cest.

„Nemůžeš na mne, teto, sáhnout?“

Bum. Neumím vzít vozík a začít ujíždět. Umím jen otevřít pusku. A nic.

Krouť se na vozíku, jak nejvíc mu jeho chromá noha dovoluje. Křečovitě sevře mou ruku. Těmhle modrým očím nedaří se odepřít. Šílím?

Zavádí mou ruku do svého klína. Bráním se..., ne, dělám, že se bráním. Cítím, vidím, ne, tohle neznám. Vůbec neznám jinochy. Jsou krásní. Nikdy mnou nepoznání.

Svou rukou učí tu mou potřebným pohybům. Nevycházejí z žádné nauky, zkušenosti. Jen z přemíry citu za modří ukrytou. Chce obě moje ruce a já je využívám. Vidím modrou a cítím, co snad nikdy v životě. Takové vzrušení neznám. Jeho přenáší se na mne. Nebo moje na něho? Hlasitě sténá.

Výstřik, který jsme nestačili zakrýt. Výstřik přímo na mne. Do vlasů, do šatů. Nemůžu ustát na nohou. Modrá barva rozlévá se po celém parku.

Ujíždím, nemluvíme. Dobře, že manžel pije druhé pivo. I pruh oblohy, lemovaný keři podél cesty, je modrý. Nemůžu se vzpamatovat. Ani Jakub, jistě. Tohle máme společné. Co ještě? Od teď ještě tajemství. Jeho věk je polovina mého. Přivodil mi zážitek. Jeden z největších, jaké znám. A já jemu?

Stále mlčíme. Zažíváme. Tuším že oba, tuším, že podobně. Je to dobře? Jistě že ne. Dobře je, že mužovi pivo zachutnalo. Chci být sama. Chceme být sami.

Jezdím v nejdlejší části parku a zlobím se pro to sama na sebe. Nemůžu jinak. Jakub se zase krouť, až se jeho ruka dostane k mé, tlačící vozík. Ruka je rozpálená. Musím ji ochladit. Jak? Když moje žhne taky? Ujíždíme dozadu, dozadu. Začínám si uvědomovat konečnost. Světa, sebe, hlavně ale teď pobytu v parku, pobytu tady.

Musím, ještě naposledy musím...

Teď já. Obě ruce, rty, rozepínám halenku, Jakub rychle chápe. Šílím z doteku jeho rtů. A on...

Chvíli setrvávám s hlavou v jeho klíně. Neschopna pohybu.

Jedeme rychle. Muž nás už hledá. Spěchá na odjezd. Musím řídit já. Můžu vůbec řídit? Vracíme Jakuba. Je mlčenlivý. Jen já vidím, jak mu svítí oči. Loučíme se překotně. Chvilinku jsme sami.

„Teto, ale teď už nejsi jen moje teta, že?“

Slyším, jak moje ústa říkají: „Ne.“ Utíkám za mužem k autu.

A kdo odpoví moje otázky?

O PŘEZOVÁNÍ

Petr Kersch

Sleduji na televizní obrazovce, jak manželé Bushovi stoupají po schodech Buckinghamského paláce, očekávání Jejím Veličenstvem Alžbětou II a princem Filipem. Ano, už jsou tam. Stisky rukou. Laura se usmívá. Alžbětina ústa pronášejí něco královsky vznešeného, George v postoji pistolníka připraveného tásit proklatě nízko zavěšené kolty na kohokoliv, kdo by dámy ohrožoval, princ-manžel se sklopenou hlavou pozoruje prezidentovy polobotky.

„Vidiš,“ povídám ženě, „nepřezouvají se.“

Manželka patří totiž k zastáncům důsledného přezouvání návštěv. K tomu účelu je v naší komoře připraveno několik párů papučí, pantoflí a bačkůrek.

„Co ty můžeš vědět,“ pochybuje moje choť, „třeba se přezují až za dveřmi paláce, tam se reportéři nedostanou.“

Posměšně reaguji: „Představ si paní Bushovou v jejím skvělém bleděmodrém kompletu a na nohách má trepky.“

„Ale kdyby přišla k nám do paneláku, stejně bych jí nějaké papučky nabídla. Řekla bych jí, že bydlíme nad sklepem, máme nové topení a studenou podlahu, mohla by nastydnout. Posledně Magda taky nastydlá.“

Magdalena je manželčina nejlepší kamarádka z dob, kdy spolu chodily do školy. V předsíni na Magdu čekají vždy tytéž pantoflíky s opelichanou labutěnkou. Jak ty roky letí, paní Magda přibírá na váze, a pantofle jsou pěkně rozšmachťané. Nabízíme jí nový, zatím nenošený pár. „To už nestojí za to,“ říká a myslí tím svoji aterosklerózu. Jinak je ovšem Magda veselá kopa a v žulíkách jednička.

Návštěvy, které přijímáme pravidelně, nepředstavují z hlediska přezouvání žádný společenský problém. Nakonec – když jsme k nim pozváni my, musíme se přezout taky, fifty-fifty. Horší situace nastává, přicházejí-li do naší domácnosti lidé, kteří tu ještě nikdy nebyli. Pokud se jedná o studentskou mládež z okolí, mezi kterou mám pověst člověka, který umí – fakt, vole! – vysvětlit, jak se počítají ty blbý integrály, ta má připravenou domácí obuv hned v zádveři. Tu s pohrdáním odmítnou a chodí v ponožkách. Bývaly doby, kdy ponožkám kvetla na patě díra, zapocená chodidla zaváněla – dnes takové faux pas nezaznamenáte; to je ten pokrok, jak zpívá Jitka Molavcová.

Skutečnou společenskou maturitou je taktně přezout osobu, která není, tak říkajíc, v domácnostní databázi. Agentka stavební spořitelny, nový soused, bývalý kolega, slečna, která chce studovat dálkově a potřebuje nějaké školení... Když spatřím ty střevíčky na jehlových podpatcích, je mi trapně – nechám vysvětlování přezouvacího rituálu raději na manželce, a když ta není doma, tak lžu: nezouvejte se, prosím, u nás návštěvy nemusejí...

Námítka příznivců přezouvání návštěv – kdopak u vás po návštěvách asi luxuje,co? – je irelevantní. Luxuji já, protože žena má potíž s plotýnkou, a ten, kdo ví, co znamená pro meziobratlové ploténky torzní pohyb těla, musí uznat pádnost takového argumentu.

Návštěva, která je obuta do elegantních střeviců, ladících s ostatním oblečením, je mojí obsesí. To se ví, pravila žena, až budeš mít vilu, před ní přijezdovou cestu vysypanou suchými křemennými oblázky, co tak báječně chrastí pod pneumatikami přijíždějícího linkolna, a ke vchodu natažený červený kokosák – pro mě za mě. Ať ten Bush si klidně nechá třeba kovbojské boty i s těmi stříbrnými ostruhami.

Sednete si spolu dole v pánském salónu, nabídneš mu něco, co on rád chlastá, a já vám pak přinesu kafe. Silnou arabskou kávu – myslím, že se k té vaší debatě bude hodit.

© Petr Kersch, Děčín

V KNIHKUPECTVÍ

Petr Kersch

Na počátku vidím, jak na Malém náměstí v Blovicích paní Khodlová stojí před krámem, drží v ruce dřevěnou tyč, zakončenou železným hákem, a chystá se stáhnout plechovou roletu nad vchodem. Na radniční věži tluče šest večer. Přes náměstí utíká školáček – kdepak, ještě dlouho bude trvat, než tudy pofrčí auta, kamióny, pikapy – nic mi nehrozí, pouze majitelka Knihkupectví a papírnictví Khodl... Tak copá si zase, Petříku, zapomněl?

„Prosím jeden počíták pro čtvrtý postupný ročník.“

„To už ho máš popsaný? Dyť je teprva konec září!“

„Prosím, maminka mi počteník roztrhala, že jsem měl dva příklady v úkolu špatně, a musím teď přepsat celý sešit.“

Paní Khodlová mi podává tenký modrý sešit.

„Můžu si půjčit, prosím, jednu knížku?“

Paní Khodlová nejenže prodává nové knihy, má také zavedený antikvariátní regál a úplně vzadu, vedle dveří do kuchyně, je několik poliček s ohmatanými hřbety knih, které si můžete dokonce vypůjčit za protektorátní korunu na celý týden.

„Tak si pospěš.“ – Mezi policemi je už tma. Neomylně sahám po objemném svazku: Rusko-japonská válka 1904-1905. Však víte: bitva u Cušimy, Port Artur, generál Kanimura... Paní Khodlová namítá, že má jenom druhý díl, první je vypůjčený... Samozřejmě, že to je druhý díl... poznám jej podle hmatu... znám oba díly jako svoje botky, četl jsem to snad pětkrát... Venku se sešeřilo, utíkám domů, s počteníkem a Kanimurou.

Vyrostl jsem, přibýlo automobilů a starostí. Přestěhoval jsem se do hlavního města. Stojím jako každý čtvrtek před knihkupectvím na Arbesově náměstí, je nás tady v zástupu dvacet. Prodavač zdvihá roletovou mříž výkladní skříně stejnou tyčí, jakou měla druhdy moje dobrodějka paní Khodlová. Na přímou otázku, kolik Škvoreckých jste dostali, vůbec neodpovídá. Kolem jedou popeláři, jeden za volantem, druhý sedí vedle, vzadu třetí a čtvrtý – drží se na stupátkách, ohlížejí se po nás, usmívají se a vykřikují: Co prodávají?

„Zbabělci.“ Naštěstí odpověď v tom kukahluku neslyšeli, mohli si to vysvětlit všelijak, v těch zlatých časech.

Letopočty se přesmykly do dalšího tisíciletí. Vcházím elektronickou branou do Knižního Paláce. Vlevo stohy kuchařek, vpravo stohy turistických bedekrů. Opodál vlevo hromada pamětí, vpravo hromada historek o lásce. Slovníky. Encyklopedie. Atlasy zbraní. Dějiny Keltů. Dějiny vojenských útvarů SS. Agatha Christie, vlastním jménem Mary Westmacott... Víte, že psala básně?

Beletrie, básně... to musíte eskalátorem do vyššího podlaží, říká palácový kastelán. Správně, jak jinak? Stoupáme výš a výš... Drahé publikace o výtvarném umění, architektura renezanční Itálie, divadlo... Hle, náš člověk, Pavel Kohout, se usmívá z nejnovějšího svého díla. Romány, pěkně srovnané na policích... Jiří Kratochvíl vedle Imre Kertésze, inu, abeceda je mocná kouzelnice... jsme u cíle.

Stojím před kanceláří vedoucího nákupu. Dobrý den, paní Alice, posílají mě za vámi, tadyhle jsem přinesl... Vydal jsem knížku... Jako dneska všichni... Převzali byste laskavě pár výtisků do komisičního prodeje?

Korpulentní Alice, obrýlená, blond, chytrá obchodnická očka pod vykresleným obočím, mrkne na věc. Povídky? Od neznámého autora? Bere pět kousků. Ty můj světe! Napsal bych řádný dodací list, ale kde? Všude leží knihy... na stolech, na podlaze, v pootevřených skříních i na nich... Nakonec položím kuffík na Dějiny umění (José Pijoan), devátý díl, vydal Odeon, prý už zase funguje... Mám po ruce pomůcky, propisku, razítko, datumku. Odcházím pozpátku jako při audienci.

V Teplících jsem zašel se svým těžkým kuffíkem do prodejny, která mi připomínala dávný podnik paní Khodlové – šero, dřevěné staré regály, napůl antikvariát, napůl knihkupectví. Prodavačka mne uvedla dozadu. Pan šéf přijde hned. Místo dveří závěs zhotovený z koberce, jakási úřadovna a sklad současně, biedermaierovský stůl, dvě židle s hedvábným polstrováním, křeslo v tomtéž stylu. Pan knihkupec – prošeďivělý, hubený, nahrbený, s opravdovým cvikem – nabídl mi židli! Jediný ze třiceti knihkupců, které jsem do té doby oslovil!

Podali jsme si ruce. Vysvětlují účel své návštěvy. Trpělivě naslouchal. Vzal do ruky knihu, o které jsem mluvil, a prohlížel si obálku. Chvilku studoval tiráž. Otevřel namátkou výtisk někde uprostřed a začal se do jedné z povídek. Pak zavrtěl hlavou: ne, nemohu, povídá, nemám místo. Rozhlédněte se, můj pane. Knihy, knihy... nikdo nic nekupuje, nikdo nic nečte. Mládež... čumějí na obrazovky. Dospělí... nezaměstnaní a zbohatlíci – ti nepotřebují číst... Literatura je ve psí, pane. Kulturní holocaust...

Sklapl jsem nabídkové zavazadlo. Doprovodím vás, řekl šéf, ukážu vám, kudy k nádraží. Šli jsme až na roh ulice. Tady se už vyznám, řekl jsem, jde se přes park a doleva.

„Povězte mi, příteli,“ řekl starý obchodník s knihami, „proč to děláte?“

Chvilku jsem přemýšlel. Proč píšu? Pro peníze? Určitě nikoliv. Z ješitnosti? Nemám to zapotřebí. Když napsané někde otisknou, povzbudí mě to? Ano. Připadám si v tu chvíli jako trosečník, který našel na břehu prázdnou láhev, v písku tužku a za prvními dunami březový háj – odloupnu kus kůry, napíši o sobě zprávu, zastrčím do láhve, zbývá pryskyřicí láhev zašpuntovat a ze skály při odlivu velkým obloukem hodit...

Cožpak mohu tomu dobrému muži takhle odpovědět? Řekl jsem – nevím – a nechal jsem ho na rohu ulice stát samotného.

© Petr Kersch, Děčín, 2003

TEXTY

Pavel Herbrych

xxx

Setrvalost
je zněním nás
je akordem
je rozezvučením
je nasáknutím
jímž odmítáme
jiné harmonie
a jen jí monotónně
vytřukáváme náš
identifikační kód
bez povšimnutí
že zvolna přechází
v tiché
SOS

xxx

Kvete jaro v nás
když ze své zimy míříme na světlo
všude kolem dojemné vlhko
smířlivě chladící šrámy mrazu
najednou už ne času na stopě
ale prodlévající v něm
vnímající ubzučené tóny života
skládáme ze své vděčnosti malou modlitbu
a pak se laskáme s okamžiky.

xxx

Cosi pokosilo slova na široko
a najednou prostorem
nepulzují tak jako dřív
není jich
v tomto okamžiku bezvětrí
a tak myšlenkami slov
našlapuješ potichu v kruhu
bojíš se být tím prvním
kdo znesvětlí chrám ticha
a zabodne do něj dýku
artikulovaného
a třesoucí se
že bys měl
že by někdo měl
kradeš si tento okamžik zasvěcení

xxx
Iničiační zasvěčení městem
potencionálními rozkroky
potencionálními mejdany
potencionální cirhózou
potencionální pozitivitou

xxx
Táhnú se staletími
střídám tváře
doznávám změn
učím se
i promarňuji čas
mučím
i bývám mučen
nežádám
odpouštím
a prosím o odpuštění
za to
že jsem

že jsem člověk

PRO TEN OKAMŽIK ...

Renáta Šťastná

Měl před sebou poslední kolo.
Stála na stanovišti prokřehlá a sama.

Čekala ho poslední jízda a potom zasloužená cesta do teplé, voňavé postele, žena a dvouletý prcek. Naložil její věci do zavazadlového prostoru a nabídl jí místo vedle sebe. Obvykle to nedělá, ale ona se mu zdála čistá a bezpečná. A hlavně mluvila jeho jazykem.

Cesta trvala necelou půlhodinku. Město bylo volné. Žádné zácpy. V deset večer se to dalo čekat. Ještě že tak, už byl unavený a chtělo se mu za rodinou. Milou společnost po celém dni, který se ani moc nevyvedl, uvítal. Rozpovídala se. Má ráda Francii, Francouze, francouzskou kuchyni, francouzskou řeč... Povídala mu o všem možném, on jí taky povídal o všem možném. Řekla, že moc ráda cestuje. Ale ze všeho nejvíc je ráda doma – tady. Občas po ní mrknul od volantu, docela normální holka, ve svetru a s delšími tmavými vlasy, na jeho vkus žádná prsa, ale jinak úplně obyčejná holka. A přece tak neobyčejná. A tu svou neobyčejnost podtrhla tím, že mu na konečné podala ruku, podívala se mu do očí a popřála, ať se mu daří...

„Víš, tohle jsou okamžiky, kdy si člověk připustí myšlenku, že by třeba i zahrnul... Ale pak si řekne proč, proč si dělat problémy,“ přivine k sobě pevně svou ženu. „Pojď sem, přitul se ke mně, chci takhle usnout...“ Zavírá oči s myšlenkou na to, jak báječného má syna, ženskou, která mu dává všechno, co potřebuje, a že tamtu už beztak nikdy neuvidí. Je to postesknutí, nebo úleva? Každopádně jeho oči nedokážou schovat ty malé jiskřičky, které ho na těch pár minut, co o ní vyprávěl, celého tak nějak rozsvítily... „A nezlob se, musel jsem ti to říct.“

(19. 5. 2005)

ZMETEK?

Renáta Šťastná

„To je zmetek, co, pani...?“ ozvalo se někde za mnou ve frontě. Zprvu jsem tomu nevěnovala pozornost, ale po chvíli mi došlo, že ta poznámka byla pronesena na adresu mého syna, který se rozhodl trávit čekání na poště roznášením letáků z místa na místo a klábosením s ostatními zákazníky.

„Nezlob a pojď si sednout tady na židli,“ napomínala jsem ho, ale kdepak. Mám živé dítě, přiznávám, ale rozhodně jsem zažila i daleko neposednější exempláře... Evidentně znechucen čekáním, pobíhal po místnosti a za hlasitého výskotu bral do ruky všechno, co uviděl. Chvíli jsem ho tam honila a dávala mu za příklad chlapečka, který už dobrých deset minut stál téměř bez hnutí vedle maminky, která měla asi třicet složenek. „Tak slyšíš, nedělej hlouposti, koukej, paní se bude zlobit,“ ukázala jsem na paní za přepážkou v naději, že ho to vyleká. Nevylekalo. Sedl si, ale na chvíli, a pozorně sledoval, co se děje okolo. Pozornost upřel na staršího pána, který seděl u stolečku. Ondra slezl že židle tak nešikovně, že tužka, která ležela na stolku, spadla na zem.

„Moh' by tu tužku sebrat,“ vyštěkl hlas za mnou.

„Ondro,“ chytla jsem syna za ruku, ale než jsem stačila cokoli říct, pán se ohnul k zemi a tužku zvedl. „On by tu tužku sebral,“ řekla jsem podrážděně.

„Ten jo teda,“ odfrkl pán v modrákách. Mohlo mu být tak sedmdesát a tvářil se otráveně. „Ten tak,“ ukázal na syna. „Ten jo,“ ohrnul při tom nechutně spodní ret.

„Co o něm víte? Nic,“ vyšlo ze mě a vztek se mnou cloumal.

„Vždyť to vidím, jak vás neposlouchá,“ trval si na svém.

„Nemůžete to vědět, tak si hleďte svého a nechtě nás na pokoji...“, bránila jsem syna. Je živý a neposedný, vím, že je těžké udržet ho v klidu, ale svoje dítě si zkontroluji sama. Pán se zařadil do fronty a celou dobu brblal, že dnešní společnost vychovává hajzly a že si nenechám nic říct a ještě jsem drzá a tohle je důsledek, když se takhle přistupuje k výchově...

Rozladila mě ta příhoda. Nejsem příznivcem takových rozhovorů. Ke starším lidem chovám úctu a vedu k tomu i svého syna. Ctím důstojné rozhovory. Tenhle ale moc důstojný nebyl. Přesto, že jsem ho nezačala, nebylo mi dobře na duši.

Když jsem odcházela, pěkně jsem pozdravila a s hlavou vztyčenou odešla. Všichni ostatní mě pozdravili. Ten pán ne. Vlastně jsem to ani nečekala. Byla jsem našťvaná, že neví a soudí. A odsuzuje... Později jsem ho viděla sedět na lavičce před obchodem. Neviděl mě. Seděl a brblal něco o tom, že dneska je společnost tak zkažená a celej svět šedivej. Koupila jsem si zmrzlinu a moje duše pookřála. I spolu se sluníčkem, které ten pán pro svůj šedivý svět neviděl Škoda. Jeho...
(25. 5. 2005)